

Motion till riksdagen
2013/14: MJ485

av Matilda Ernkrans m.fl. (S)

Framtidsinriktat djurskydd

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut	2
Framtidsinriktat djurskydd.....	4
Ny djurskyddslag	4
Djurägaren och hur djuren hålls	5
Naturligt beteende	5
Övergivna och förvildade djur	5
Djurförsök.....	5
Tillsynen	6
Djurhälsa	7
Problemhundar	8
Skärpta djurskyddskrav på minkuppfödning.....	8

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översynen av Jordbruksverkets föreskrifter kring djurskyddet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kraven på djurägaren och regler för hur djur ska hållas i djurskyddslagen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör klarläggas i djurskyddslagen att djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden som de är starkt motiverade för samt att djuren ska hållas på ett sådant sätt att uppkomsten av beteendestörningar förebyggs.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att övergivna och förvildade djur bör omfattas av djurskyddslagen och att det ska vara förbjudet att överge djur.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om djurförsök, definitionen av djurförsök och ett 3R-center.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att djurtillsynen på länsstyrelsen bör förstärkas vilket bör finansieras genom en kontrollavgift.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att distriktsveterinärerna och smittskyddet ska göras till en angelägenhet för det allmänna igen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för en minskad antibiotikaanvändning inom EU genom bättre, jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning som ett första steg för att slå fast minskningsmålen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör presentera åtgärder för att hejda smittspridningen av dvärgbandmasken.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska besluta om och effektuera den handlingsplan mot EHEC som tagits fram av flera myndigheter.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om ändring i djurskyddslagen (1988:534) genom införandet av en ny paragraf (4 a) med följande lydelse: 4 a § Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 6 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Framtidsinriktat djurskydd

Sverige ska vara världsledande på djurskydd. Att behandla djuren väl är ett etiskt ansvar som vi har. Djurskydd och djurs välfärd är en viktig fråga för oss socialdemokrater och ett område där Sverige behöver intensifiera sitt arbete. Sverige har haft som ambition att vara världsledande på djurskydd, något som vi de senaste åren kommit längre bort ifrån. Vi socialdemokrater vill se att djurskyddet stärks.

För att stärka det svenska djurskyddet måste ytterligare åtgärder vidtas och efterlevnaden av den svenska djurskyddslagen säkerställas. Ambitionen ska också vara att stärka skyddet för djur utanför Sveriges gränser.

Det räcker inte med att ha bra regler för djurskyddet. Det behövs också en stark tillsyn som förhindrar att allmänhetens förtroende urholkas när enskilda undantag i form av brott mot de svenska reglerna lyfts fram och blir en bild av hur svensk djuruppfödning bedrivs generellt.

Ny djurskyddslag

I november 2011 presenterade regeringens särskilda utredare Eva Eriksson sitt förslag på ny djurskyddslag¹.

Syftet var att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningen, att förenkla och modernisera samt ta hand om en rad aktuella och som vi ser det brådskande problem. Vi är därför besvikna över att regeringen ännu 1,5 år efter att utredningen presenterats inte förmått bereda utredningens förslag färdigt.

Förslaget från utredaren innebär att detaljeringsgraden i lagen och i förordningen sänks. Istället menar utredaren att de mer detaljerade bestämmelserna bör flyttas till Jordbruksverkets föreskrifter, vilket skulle förenkla uppdateringar med anledning av ny forskning eller metodutveckling. Men framförallt skulle det möjliggöra en ökad målstyrning.

Vi ser tveksamheter i utredningen i denna del. Sverige måste upprätthålla en hög ambitionsnivå när det gäller djurskydd. Regeringen har ännu inte presenterat en proposition och vi avvaktar denna innan vi tar slutgiltig ställning.

Vi menar liksom utredaren att översynen av Jordbruksverkets föreskrifter ska göras på vetenskaplig grund och att ett vetenskapligt råd ska knytas till revisionen samt att denna ska ske i nära samarbete med bransch- och intresseorganisationer. Men i vissa avseenden är det etiska avgöranden som ska vara ledande och då måste dessa tydliggöras i lagstiftningen.

¹ Utredaren i översynen av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll *Ny djurskyddslag* SOU 2011:75.

Djurägaren och hur djuren hålls

Vi menar liksom utredaren att det är viktigt att det i lagen tydliggörs att den som är ansvarig för djurens välfärd är djurägaren eller den som på annat sätt förfogar över djuret. Därför behöver också lagen innehålla kompetenskrav för alla djurägare och utbildningskrav för djurägare med yrkesmässig eller större djurhållning. Detta bör regeringen ges tillkänna.

Enligt utredaren ska huvudregeln vara att det ska finnas regler i lagen om att djuren ska ha daglig tillsyn. Utredaren föreslår att Jordbruksverket ska kunna utfärda föreskrifter om undantag från kravet.

Djuren ska också hanteras så att de inte skadas eller överansträngs. Djur ska hållas lösgående, dvs. de ska kunna röra sig fritt. I de stall och andra utrymmen där djuren hålls ska de kunna bete sig naturligt.

Avel som medför lidande för avkomma eller moderdjur ska förbjudas.

Anmälningrutinerna vid misstanke om brott mot djurskyddslagen för häst- och hundsport bör ses över.

Naturligt beteende

Djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden som djuren är starkt motiverade för. Begreppet naturligt beteende bör klargöras i djurskyddslagen. Det ska också, menar vi, införas en bestämmelse om att djuren ska hållas på ett sådant sätt att uppkomsten av beteendestörningar förebyggs. Detta bör regeringen ges tillkänna.

Övergivna och förvildade djur

Övergivna och förvildade djur bör omfattas av djurskyddslagen och det ska finnas ett förbud i djurskyddslagen mot att överge djur.

Djurförsök

Det är viktigt att säkerställa skyddet för försöksdjuren. Därmed skapas legitimitet för den viktiga forskning som bedrivs idag och som måste kunna bedrivas i framtiden. Antalet djurförsök måste minimeras och ingreppen på djuren vara så små och lindriga som möjligt. För att detta ska bli verklighet är det viktigt att de regler som finns är tydliga.

Djur ska skyddas mot onödigt lidande i alla situationer, även när det gäller vetenskapliga djurförsök. Samtidigt måste det finnas en balans mellan forskningens intressen och kraven på gott djurskydd. Att djurförsöken alltid ska godkännas av en djurförsöksetisk nämnd, som har särskild kompetens att väga samman djuretiska perspektiv och skapandet av framsteg inom forskningen, är grunden till detta.

Det är angeläget att hitta alternativ till djurförsök, dels för att minska lidandet bland djur och dels för att de artskillnader som finns mellan människor och olika djur medför en osäkerhet när exempelvis en medicin som prövats på djur med gott resultat ska prövas på människor.

Fel! Okänt namn på

Detta arbete brukar uttryckas som tre principer, i begreppet 3R. Begreppet syftar på orden "Replace" som innebär att djurförsöket ersätts med djurfria metoder, "Reduce" som betyder att antalet djur som används kan minskas och "Refine" som innebär att djurförsöket förfinas, dvs. lidandet minskas genom t ex smärtlindring och bättre djurhållning.

2010 antog EU ett nytt direktiv om djurförsök för vetenskapliga ändamål. Direktivet kräver också att forskning uppmuntras inom 3R-området. Vi menar att en möjlighet att uppfylla direktivet är att samordna befintlig svensk forskning och metodutveckling på detta område i ett 3R-center. Ett sådant center skulle kunna bistå med hjälp och kunskap till de jurister, forskare och lekmän som arbetar i de djurförsöksetiska nämnderna. Andra länder som Storbritannien och Finland har redan gått före. En nyligen gjord ändring i djurskyddslagen innebär att den djurförsöksetiska nämnden kan besluta om en utvärdering av djurförsök i efterhand. Ett 3R-center skulle kunna vara ett expertstöd vid sådana utvärderingar.

Vi föreslår därför att den befintliga metodutvecklingen och forskningen kring djurförsök samordnas i ett 3R-center. Vi menar att detta är en åtgärd som också kommer att gynna life science-forskningen i Sverige.

Utredaren till ny djurskyddslag² föreslår en ny definition på försöksdjur. Idag är det i Sverige själva syftet med användningen, dvs. det vetenskapliga syftet, som är definitionen, inte vilken smärta och lidande som djuret utsätts för. Detta innebär att av de 8 267 366 försöksdjur som användes 2011 var 7 734 237 fiskar i provfiske. Den definition som används i EU bygger på att det vetenskapliga försöket ska vålla djuren smärta. Vi delar inte utredarens uppfattning att Sverige ska gå över till EU:s definition eftersom det inte alltid går att förutse vilken nivå på smärta som djurförsöket kan ge upphov till. Däremot anser vi att fiskar som tas upp i provfiske inte ska räknas som djurförsök och vi menar att ett enkelt undantag för denna verksamhet kan lösa det problemet.

Tillsynen

Vi känner en stor oro när förtroendet för de svenska mervärdena bland konsumenterna sjunker. Detta kan till exempel ske när brott mot djurskyddsreglerna exponeras i media. Därför är den svenska djurskyddskontrollen väsentlig för att mervärdena ska skyddas.

Det räcker inte med att ha ett bra regelverk för att försvara det svenska djurskyddet. Det behövs också en stark tillsyn som förhindrar att allmänhetens förtroende för mervärdet urholkas när enskilda undantag i form av brott mot de svenska reglerna lyfts fram och av allmänheten uppfattas som bilder av hur den svenska djuruppfödningen bedrivs generellt. Sådana exempel kan

² Utredaren i översynen av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll *Ny djurskyddslag* SOU 2011:75, sid 33.

orsaka skador på varumärket ”svensk mat” som får omfattande och långtgående konsekvenser för arbetstillfällena i den svenska livsmedelsproduktionen.

När djurskyddskontrollen överfördes till länsstyrelserna var det en underfinansierad reform. På många ställen görs idag inga planerade kontroller och vissa länsstyrelser har inte ens resurser till de akuta kontrollerna. Länsstyrelserna bör få förstärkta resurser och en kontrollavgift införas för att finansiera en ökad tillsyn.

Djurhälsa

Vi behöver bra distriktsveterinärer i hela landet. Den reform med privatisering som genomförts riskerar att lämna vissa områden utan veterinärer. Vi menar att vi behöver göra distriktsveterinärerna och smittskyddet till en angelägenhet för det allmänna igen.

Till skillnad från regeringens djursmittsutredning³ så anser vi att staten även i fortsättningen ska betala kostnader som uppkommer när större sjukdomsutbrott drabbar djurbesättningar. Om, som utredaren föreslår, stora delar av de kostnader som idag klaras av staten flyttas över på djurägarna, kan detta leda till att företag med små marginaler tvingas vänta för länge med att slå larm om sjukdomar som misstänks ha uppkommit i besättningen. Vi tror att det system som idag råder är en bra investering för att skapa trovärdighet och mervärde för svenska livsmedel.

Det är viktigt att arbeta för en minskad antibiotikaanvändning inom djuruppfödningen i Sverige men även på europeisk och internationell nivå. Antibiotikaanvändningen i djuruppfödningen bidrar till problemen med resistenta bakterier som också påverkar människors hälsa. Vi vill se bättre, jämförbar statistik över hur mycket antibiotika som används i djuruppfödning. Det är ett första steg för att sedan kunna slå fast minskningsmål för användningen av antibiotika inom EU.

Vi är oroliga för att regeringen tycks ha gett upp kampen mot dvärgbandmasken sedan denna parasit konstaterades hos svenska vilda djur. Vi anser inte att det är dags att ge upp kravet att alla hundar som kommer till Sverige ska avmaskas bara för att ett fåtal fall konstateras. Istället borde regeringen presentera krafttag för att hejda smittspridningen.

Även i frågan om spridningen av EHEC-bakterien saknas åtgärder från regeringen. Barn och föräldrar ska inte behöva vara oroliga för att smittas av maten man äter. Som matkonsument ska man kunna vara trygg. Det finns inga genvägar utan regeringen måste ta livsmedelssäkerheten och djursmitta på större allvar. Det är viktigt för vår folkhälsa. Den handlingsplan kring EHEC som lades fram av flera myndigheter 2008 har inte lett till något intresse från regeringens sida och inte heller har regeringen redovisat några alternativ till myndigheternas förslag på åtgärder. Regeringen bör effektuera

³ Djursmittsutredningen. *Folkhälsa – Djurhälsa, Ny ansvarsfördelning mellan stat och näring* SOU 2010:106.

Fel! Okänt namn på

denna plan samt stärka djursmittskyddet generellt. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Problemhundar

2007 skärptes lagen för att begränsa riskerna med hundar. Men det viktiga är att åtgärder kommer tillstånd som innebär att människor skyddas från skador orsakade av hundar. Vi socialdemokrater anser att om någon brister i tillsynen över eller skötseln av en hund, får Polismyndigheten besluta att hunden ska omhändertas och utfärda förbud mot att ha hand om hund för den som allvarligt brister eller tidigare har brustit i tillsynen över en hund.

Skärpta djurskyddskrav på minkuppfödning

År 2006 lade den socialdemokratiska regeringen fram proposition ”2005/06:197 Skärpta djurskyddskrav för minkuppfödning”. Propositionen avslogs av riksdagen.

I vetenskapliga studier, bl.a. publicerade i *Applied Animal Behaviour Science* i december 2009 visar forskare från Sveriges lantbruksuniversitet att 70 procent av 150 minkhonor på två farmer utförde stereotypa beteenden, oavsett om de hade berikningsföremål eller inte. Dessa upprepade beteendemönster är en väl dokumenterad och allmänt erkänd indikation på att ett djur inte får utlopp för viktiga naturliga beteendebestånd.

2012 införde Jordbruksverket nya föreskrifter för hur minkar ska hållas. Bland annat infördes krav på en ny typ av bur i två etager med större mått än tidigare och krav på föremål som minken kan roa sig med inne i buren. Föreskrifterna innebär också att utbildning krävs för pälsdjursuppfödarna och att minkarna ska genomgå regelbundna veterinärkontroller.

Men fortfarande får minkarna inte tillgång till vatten. Forskning har visat att tillgången till vatten betyder mycket för minkarna⁴. I det fria lever minken i vattendrag och fångar ofta sina byten simmande. Bristen på vatten leder till stress för djuren. Vi menar att minkar som inte har tillgång till vatten inte kan sägas uppfylla kravet i djurskyddslagen att få utöva sina naturliga beteenden. Inte heller djurens jaktbeteende uppfylls av de nya föreskrifterna.

Djur hanterar stress på två olika sätt. De aktiva stresshanterarna hanterar sin frustration genom utåtriktade beteenden som t ex stereotypa rörelser, medan de passiva stresshanterarna reagerar med inaktivitet. Studier från Danmark har visat högre halter av stresshormoner hos de minkar som är inaktiva än hos dem som utför stereotypier. De svenska studier som gjorts har inte tagit passiva stresshanterare i beaktande och inte heller mätt halter av stress-

⁴ Mason, G. J., Cooper, J. & Clarebrough, C. (2001) *Frustration of fur-farmed mink*. *Nature* 420: 35–36.

Fel! Okänt namn på

hormoner hos djuren. Situationen kan därför vara ännu värre än vad endast siffrorna över stereotypa beteenden ger uttryck för.

En sammanställning av djurskyddsinspektioner på minkfarmer som presenterades av Jordbruksverket i augusti 2010 visade bl.a. att 85 procent av farmerna saknade enkla föremål för sysselsättning i burarna, trots att detta är ett uttalat krav sedan många år tillbaka enligt Jordbruksverkets föreskrifter. Näringen har alltså inte visat sig villig att leva upp ens till enkla, billiga berikningsåtgärder trots att det redan är ett tydligt krav. Sammanställningen visade också att 28 procent av farmerna saknade tillstånd för sin verksamhet, skadade och sjuka djur fanns på de flesta farmer och många gånger fick de ingen särskild vård eller behandling. Journaler över dödsfall saknades på minst 41 procent av farmerna. Andra vanliga anmärkningar gällde olaglig kadaverhantering, felaktiga avlivningsmetoder, trasiga och smutsiga burar, överbeläggning i burarna samt smutsiga och döda djur.

Den svenska minknäringen har således inte med frivilliga medel genomfört någon förändring samtidigt som det vetenskapliga underlaget över minkarnas situation har tydliggjorts.

Därför föreslår vi att regeringen tillkännages att återkomma till riksdagen med förslag om att införa en ny paragraf i Djurskyddslagen (1988:534) med följande lydelse:

4 a § Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodose. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2014.

Stockholm den 3 oktober 2013

Matilda Ernkrans (S)

Johan Löfstrand (S)

Jan-Olof Larsson (S)

Pyry Niemi (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Sara Karlsson (S)

Kristina Nilsson (S)